

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 34. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 20:09 • א' סיון תשע"ז • 2017. 5. 26. • פרשת במדבר • Szombat kimenetele: 21:28

A 20. század nagy talmudhamisítása Magyarországon

Magyar szakértőt hívtak a New York-i Yeshiva University konferenciájára

Az Egyesült Államokbeli Yeshiva University zsidó tudományok tanszéke, a Bernard Revel School of Jewish Studies idén ünnepli fennállásának 80. évét. Ebből az alkalomból előadássorozatot indítottak, melynek egyik állomásaként a 20. századi talmudhamisításról tudhattak meg többet a hallgatók.

Az előadás megtartására Oberlander Báruch rabbit kérték fel: „Szívesen adtam elő, ezt a témát éveken át kutattam és a doktormat is ebből írtam.” A meghívás azért is különleges, mert a modern ortodox irányzathoz tartozó egyetemen nem gyakran tartanak lubavicsi rabbik előadást. „Szerintem ez egy jó találkozási pont volt a modern ortodoxia és a Chábád között.” – mondta Oberlander rabbi. Az előadás központi témája

egy modernkori hamisítás volt, melynek Oberlander rabbi – a tanszék egyik legmeghatározóbb professzorának, *Shnayer Leimann*nak a szavai szerint – „vitathatlanul a legnagyobb szakértője a világon.”

1907-ben egy Slomó Jehuda Algázi-Friedländer (ál)nevű, magát törökországi zsidónak mondó férfi azt állította: megtalálta a Jeruzsálemi Talmud hosszú ideje elveszettnek hitt traktátusait. Rabinikus körökben hatalmas port kavart a felfedezés, ám hamarosan többen is megkérdőjelezték az anyag eredetiségét.

Oberlander rabbi felsorakoztatta mindazokat a bizonyítékokat, melyek alapján 1913-ra bebizonyosodott, hogy Friedländer hamisítványt hozott nyilvánosságra.

A bizonyítékok között Talmudi elemzések mellett olyan tudományos tények is szerepeltek, mint az, hogy a dokumentum papírját mesterségesen öregítették. Időközben az is kiderült: Friedländer Fehéroroszországból származott és hamisításához ügyesen kihasználta a közép-kelet európai zsidóság megosztottságát, valamint azt a hanyagságot, amivel a korszakban adták-vették az értékes zsidó iratokat.

Arról, hogy miért kezdett hamisításba Friedländer, megoszlanak a vélemények, de Oberlander rabbi szerint leginkább egyfajta művészi vágy hajtotta: „Ahogy egy festőnek muszáj festenie, úgy a hamisítónak muszáj hamisítania – Friedländer így tudta legjobban kifejezni magát...”

Regisztrálj a Judaizmus Gyorstalpalóra!

Szeretnél jobban megismerkedni a zsidó hagyományokkal és átfogó képet kapni a zsidó történelemről, vallásról? Két hét alatt elsajátítanád a héber olvasás alapjait? Bekapcsolódnál a zsidó közösségi élet vérkeringésébe? A ZSTSZ – Judaizmus Gyorstalpaló nyári szemeszterén a helyed! A program minden napján más-más témával ismerkedhetsz meg mélyrehatóan, jó társaságban, tabuk nélkül.

Időpont: 2017. aug. 13-25.

Helyszín: Keren Or Központ,
1052 Bp., Károly krt. 20.

Jelentkezés: posta@zsido.com,
268-01-83

Újra zsidó napok Mádon

A tavalyi sikeres indulás után idén második alkalommal rendezik meg a Mádi Zsidó Napok című rendezvényt. Színes kulturális programokkal, közös szombatfogadással, gasztróélménnyel és kalandokkal várják az érdeklődőket. Szombat este fellép a Budapest Klezmer Band alapítója: Fegyva.

Időpont: június 30–július 2.

Helyszín:

Csodarabbi fogadó, Mád

Jelentkezés és további információ:
posta@zsido.com

Újra indul a hittanoktató-képzés

Ebben az évben is hathetes kurzuson ismerkedhetnek meg a résztvevők a magyar oktatási rendszerben tanuló diákok igényeire szabott oktatási programmal. Emellett pedagógiai és pszichológiai ismereteket szerezhetnek és elmélyíthetik vallási tudásukat is. A kurzus június 1-jén indul, a foglalkozásokra a Keren Or központban (1052, Károly körút 20.) kerül sor csütörtökönként 18 órától 19.30-ig.

Jelentkezés: hittan@zsido.com

További információ:

Szilánk Zsuzsa 06309903694

Az előadáson az egyetem több tanára is részt vett. Kiskép: Friedländer hamisítványa

Hetiszakasz

A törzsfőnökök szerepe

Szakaszunk – *Bámidbár* (4Mózes 1:1–4:20.) – nyitja meg Mózes negyedik könyvét. Ismételt népszámlálás után – melynek eredménye csodálatos módon egyezik az előzővel, amelyet egy évvel azelőtt ejtettek meg – Mózes zászlóal-

jakba szervezi a népet. Négy zászlóalj, mindegyikben 3-3 törzs jön létre, s készek a nagy útra, hogy elfoglalják az Ígéret Földjét. A szakaszban található még a leviták munkarendje a Szentély-szolgálatban és a törzsfőnökök szerepe.

Zsidó híradó

Vérvád és babonaság az új Egység magazinban

Megjelent az *Egység* 95. száma. Ebben a hónapban lerántjuk a leplet a babonákról, és utánajárunk mi igaz és mi tévedés a zsidókkal kapcsolatos legendákból. Megtudjuk, hol húzza meg a háláchá a ha-

ramjainkról olvashat. Például arról, hogyan utazhatnak zsidó fiatalok ingyen Izraelbe, vagy mi az a *sábáton* és miért járnak vissza évente kétszer a közösség tagjai Ráckeve-re. Új sorozatunkban olyan

tárvonalat a néphit és a népszokás között – és mik azok a jelek, amikben már a talmudi időkben is hittek őseink. Megismerjük az asztalunkra kerülő ételek jelentését és körüljárjuk az élet állomásaihoz tartozó jó és rossz előjeleket.

Áttekintjük a zsidókat évszázadok-évezredek óta körülvevő rosszindulatú legendákat, melyek a mai napig jó táptalaját képezik az antiszemita indulatoknak. Most megtudhatja, honnan ered a vérvád, vagy a zsidók világlomra törésének hiedelme.

A *Kile* rovatban a vészterhes középkort magunk mögött hagyva közösségi prog-

kortárs zsidókat mutatunk be, akik nagy hatással vannak mind a saját közösségünk, mind a szélesebb társadalom életére. Elsőként *Ben Shapiro*val, a konzervatív értékekért síkra szálló politikai elemzővel és könyvszerzővel, az internetes újságírás vallásos fenegyerekével ismerkedhetnek meg.

Az újságot megvásárolhatja az EMIH Keren Or Központjában (1052, Károly krt. 20.), vagy a Kóser Piacon (1075, Dohány utca 36.) Ha nem szeretne semmiről sem lemaradni, akkor fizessen elő a magazinra a www.fizetes.zsido.com oldalon!

Mi az igazi célunk?

Egyszer Reb Hillel, a haszid a fejébe vette, hogy szeretne eltölteni egy szombatot a Rebbével. De már későre járt, s nem volt biztos benne, hogy Sábesszig képes Lubavicsba érni. Ekkor egy fiatal haszid felajánlotta neki, hogy segít neki odaérni időben, egy feltétellel: ha nem fog túl sok időt imádkozással tölteni. Reb Hillel beleegyezett. Aznap éjjel egy fogadóban szálltak meg. Reggel az ifjú haszid imádkozott, megreggelizett, majd ellenőrizte, hogy vajon Reb Hillel is készen áll-e már. Ám ő még mindig imádkozott. Órák teltek el, de az öreg haszid csak folyvást öntötte ki lelkét Teremtőjének. Mikor végül az ima végére ért, ifjú társa mérgesen nekitámadt: „Hát nem te akartál Sábesszig Lubavicsba érni?! Most már garantáltan nem érünk oda időben!”

Reb Hillel így válaszolt: „Te gyűk fel, hogy Lipcsébe akarsz menni a vásárba, hogy vegyél néhány olyan portékát, amit sehol máshol nem kapsz meg. Ám útközben találkozol egy másik kereskedővel, és kiderül, hogy nála szintén megveheted ugyanazt, de jobb áron. Csak egy fél-

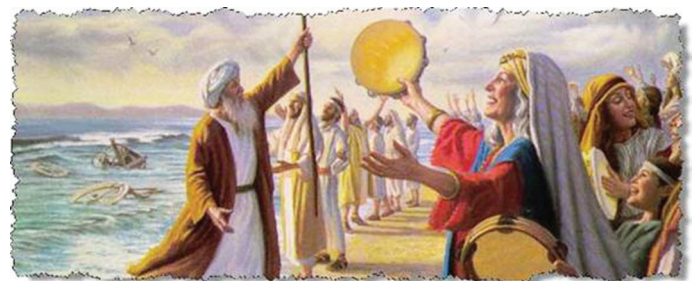
kegyelmű erősködni tovább, hogy márpedig ő csak Lipcsében vásárol! Hát csak azért folytassam az utat, hogy fizikailag is Lubavicsba érjek?”

Most, hogy közeledik Sávout, a tóraadás ünnepe, fenti anekdota különösen aktuális.

A Midrás bölcsei tanítják, hogy a zsidók, Isten jóvoltából, mire a Szináj-hegyhez értek, már olyan spirituális szintre érkeztek, hogy még a tóraadás előtt, azaz annak segítségével elérték a nép oly régóta várt egységét. Olyan volt, mint mikor az ember úgy kapja meg a hön áhított portékát, hogy közben nem kell „Lipcséig” mennie.

Az életben néha könnyű összetéveszteni a megállókat az úti céllal. Reb Hillel története is ezt tanítja. Az Isten által nyújtott lehetőségek sokszor teljesen váratlanul érnek minket. Legyünk rájuk nyitottak, vegyük észre őket, csakúgy, ahogy azt ő is tette. És ki tudja, talán nekünk is sikerül elérni valamit, még Sávout ünnepe előtt.

Kovács Kristóf rabbinövendék cikke a lubavicsi Rebbe beszéde alapján

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Hétfő-csütörtök: 20:15: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:30: **Ír-ea Tóraaszombati kulcstartóról?** (Oberlander Báruch előadása);

19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*;

20:10: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt A paróka, ami áldást hozott

New Havenben nőtem fel, Connecticutban, vallástalan szülők gyermekeként. Még kislány voltam – talán nyolc vagy kilenc éves – mikor Chábád rabbik jöttek a falunkba, hogy elindítsanak egy vasárnapi zsidó iskolát. Ide engem is beírtak a szüleim, így kerültem kapcsolatba a Chábáddal. Ebből szinte természetesen következett, hogy átiratkoztam az általános iskolájukba.

Már kislányként belevetettem magam a közösségépítő tevékenységekbe. Egy nap elhatároztam, hogy sábesz klubot indítok gyerekek számára, hogy szombatoként tartalmasan töltsék az idejüket és ne mindig a moziban üljenek. Az egyetlen nehézségem az volt, hogy nem tudtam honnan fedezni a program költségeit. Elhatároztam, hogy a Rebbe segítségét kérem. Levelet írtam neki, melyben elmondtam mennyire szeretnék egy sábesz klubot alapítani. A Rebbe nagyon gyorsan küldte a válaszlevelet, és megígérte, hogy folyósítani fogja a programhoz szükséges összeget, ameddig csak szükségem lesz rá. Így kezdtem levelezésbe a Rebbével. A programot egészen addig működtettem, míg be nem fejeztem tanulmányaim a zsidó iskolában.

Ezután New Yorkba költöztem, hogy a Beit Jákov nevű gimnáziumban tanuljak. Érkezésem után többször is meghallgatást kértem a Rebbétől, és természetesen továbbra is írtam neki leveleket, hogy a tanácsát és az áldását kérjem. Ezek közül szeretnék kiemelni egy esetet, mikor a tanácsát eleinte nem akartam elfogadni.

1956-ban ismertem meg a férjemet. Mielőtt összeházasodtunk volna, a Rebbéhez mentünk, hogy az áldását kérjük. Természetesen, mint vallásos

nő, már terveztem, hogy esküvő után takarni fogom a hajam, ám ez a kérdés kétségek elé állított. Nem voltam benne biztos, hogy miként akarom ezt megoldani. Nem akartam parókát hordani, tekintve, hogy gyönyörű, dús, szőke hajam volt, és ezt egy

Mrs. Rivka Zakutinsky megannyi vallásos témájú könyv szerzője. Néhai férjével, Moshe Tzvi rabbival hosszú évekig szolgálták a bangori, maine-i, hartfordi és cunnecticuti zsidó közösségeket. Az interjút 2013 márciusában adta.

parókával fedni valahogy művinek tűnt számomra. A Rebbe persze, mikor az áldását kértük házasságunkra, egyszer csak nekem szegezte a kérdést: „Az esküvő után takarni fogod a hajad?” „Természetesen” – válaszoltam. Azt gondoltam, hogy ezzel túl is estünk a nehezén, ám a Rebbe folytatta: „És mivel tervezed fedni?” Hirtelen megjedtem, mert tudtam, hogy mire akar kilyukadni. Először még megpróbáltam meggyőzni szándékom komolyságáról, s mondtam, hogy milyen gyönyörű kalapok vannak már manapság, amik a teljes haját el tudják takarni. De ő erre csak a fejét rázta. Ekkor a kendőkről kezdtem győzködni, mint alternatíva, de erre megint csak rázta a fejét. Megpróbáltam tovább érvelni, hogy még Jeruzsálem legvallásosabb negyedében, Meah Shearimban is rengeteg nő van, aki nem akar parókát hordani, így kendővel takarja a haját.

„Akkor nekem miért kéne parókát viselni?” – kérdeztem. A Rebbe azt válaszolta: „A kendők időnként leesnek.” „Az enyém nem fog. Hiszen ismer a Rebbe, sosem mennék ki fedetlen fővel!” Ő végül azt válaszolta: „A paróka nem esik le.”

kinek meg is tetszenél, egy parókának nincs kifejezetten csábító jellege, stílusa. Egy paróka célt szolgál, ráadásul nagyon fontosat. Idővel hozzászoktam, és nem volt többé idegen tőlem. Megértettem, hogy ezzel szerep példakép is vagyok, mellyel segíték a többi vallásos zsidó nőnek is. Azt hiszem, ez is része volt a Rebbe áldásának. Úgy éreztem magam mint egy gazda, aki a földet műveli. Szántja, gyomlálja, kapálja. Mindent megtettem, amit egy zsidó nőnek kell. És a Rebbe áldása olyan volt, mint az eső, ami segíti a földművest, hogy erőfeszítései gyümölcsöt hozzanak. Később bármilyen nehézségem is akadt az életben, mindig arra gondoltam, hogyha megteszek minden tőlem telhetőt, a Rebbe áldásával túl fogok jutni a nehézségeken. És mindig így is történt.

Rivka Zakutinsky

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Gondolkozz pozitívan!

Minden, ami történik, Tőle jön, és Ő jó. Ha azonban mi magunk és a világunk nem vagyunk felkészülve a jó befogadására, akkor az esetleg látszólagos rosszként jelentkezik. Keményen kell harcolni, hogy lássuk a jót, hogy gondolkozzunk pozitívan, s ha így teszünk, akkor a jó megnyilatkozik.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Végso érve és ellenvetésem az volt, hogy nem akarok nevetés tárgya lenni. Úgy éreztem, hogy a paróka idős néniknek való, nagymamáknak. Ő erre azt mondta, hogy megérti az aggályaimat, de megvan a hagyomány és az oka, hogy egy zsidó nő miként jelenjen meg mások előtt, és ha ezek mellett el tudom magam kötelezni, akkor garantálja, hogy boldog, áldásokban gazdag életem lesz. Erre kicsit felélénkültem, s visszakérdeztem: „Garantálja?” „Igen, garantálom” – válaszolta.

Mit mondhattam volna? Áldását adta ránk, mi meg ezután kíséltünk. Megvettem a parókát, egy szép darabot, ami nem volt feltűnően parókaszerű. Rövid időben belül megtapasztaltam a Rebbe tanácsában rejtőző mély bölcsességet. Mert mire is jó egy paróka? Egy paróka – szemben a kendővel – segít elvegyülni a többi ember között. Takarja a haját, de ha még vala-

Kóser konyha

Mangósaláta

A nyári meleggel elérkezik a grillezések szezonja. Ez a könnyű, gyümölcsös saláta nagyszerű kísérője lehet grillhúsoknak, de akár a sávuoti tejes étkezés során is megállja a helyét.

Hozzávalók

1 fej jégsaláta

1 mangó

1 avokádó

1 fej lilahagyma

aszalt áfonya

szetelt mandula

Öntet:

0,5 pohár olívaolaj

4 evőkanál barna cukor

6 evőkanál balsamecet

1 kiskanál só

Az öntet hozzávalóit jól elkeverjük. A salátát ellenőrizzük, hogy ne legyenek benne bogarak, majd felaprítjuk. Az avokádót és a mangót kockákra vágjuk, a hagymát felkarikázzuk. Egy tálban összekeverjük mindent, és megszórjuk áfonyával és mandulával. Tálalás előtt rálocsoljuk az öntetet.

Fontos! Az aszalt áfonya és a balsamecet kóser-sági felügyeletet igényel, csak pecséttel ellátott terméket használjunk.

Tejesből húsosba – mit kell tudni a sávuoti ebédről

Sávuot napján szokás tejes ételeket fogyasztani. A szokásnak több magyarázata is van. Az egyiket a *Sulchán áruch*-ban (*Orách chájim* 494:3. RöMÁ) találjuk: mivel Sávuotkor a Szentélyben két kenyert kell bemutatni (*3Mózes* 23:17.) – ennek emlékére mi is kétféle ételt eszünk: tejeset és húsosat is. Másrészt a tej alapvetően édes, amilyen édes számunkra a Tóra, melyet Sávuotkor kaptunk (lásd *Kolbo* 52. fejezet).

A tejes ételeket hagyományosan csak Sávuot első napján délből kínáljuk (SÁ uo.; *Nité Gávriél*, *Sávuot* 29:1.), a második napon már nem. A *Sulchán áruch* RSZ (uo. 16.) ezt kiegészíti azzal, hogy minden ünnepen kell húst enni [mivel a Tórában (*5Mózes* 16:14., *3Mózes* 23:41.) említett ünnepi örömhöz a húsevés kapcsolódik (SÁ RSZ 529:7.)], ez alól a Sávuot sem kivétel. Ezért először tejes ételt eszünk, majd utána húsos étkezést tartunk.

Mire kell figyelni a két étkezés kapcsán?

Húsétel fogyasztása után 6 óra szünetet kell tartani, míg tejeset ehetünk (SÁ *Jore déá* 89:1. RöMÁ). De tej és tejes ételek fogyasztása után a kabbala alapján egy órát várunk, és csak aztán ehetünk húst. Ezt a szokást követik a Chábád haszidok (a lubavicsi rebbe: *Igrot kodes* 20. kötet 289. oldal), de elterjedt az a szokás is, hogy csak fél órát várnak (NG uo. 31:5.). Mivel ez nagyon rövid idő, ezért ki kell öblíteni a szánkat húsevés előtt, nehogy tejes maradék maradjon benne (SÁ uo. 2.). A fenti időintervallumok mindig az éves tényleges befejezésétől számítódnak (NG uo. 6.).

Már kiskortól rá kell nevelni a gyerekeket arra, hogy várjanak az étkezések között. Három éves korig csak arra figyelünk, hogy ne egyenek együtt tejeset és húsosat, és tiszta legyen a kezük-szájuk, amikor a másik féle ételt kezdik enni. 3 éves kortól kezdjük bevezetni a várakozást, először három órával, majd 6 éves kortól már négy, 8 évesen öt órát várnak, majd 9 éves kortól elvárható a teljes hat óra megtartása (*Sáaré misor* responsum 1. kötet 9. fejezet). A debreceni Stern Mose rabbi (1915–1997) szerint (*Böer Mose* responsum 8. kötet 36:4.) azonban már 6 éves kortól elvárható a teljes hat óra megtartása.

Nem lehet ugyanazon étkezés során tejeset, majd fél óra-óra múltán húsosat enni: az étkezést meg kell szakítani *bencsolással* (asztali áldás elmondásával) és utána lehet a húsos étkezést elkezdni (SÁ uo. 1., NG uo. 29:7. és 11. lábjegyzet). Megengedett párve dolgokkal, pl. hallal megkezdeni

a húsos étkezést még a fél óra/óra letelte előtt (NG uo. 31:6.).

A tejes étkezés után le kell cserélni az abroszt is, sőt az ekkor felkínált kenyér helyett is újat teszünk ki (SÁ uo. 4.). Ha a kidus borból ittunk a tejes étkezés közben, akkor abból már nem ihatunk a húsoshoz, még a kiduspoharat is el kell öblíteni (SÁ uo. 88:2. RöMÁ).

A gyarkolatban a legtöbb helyen az a szokás, hogy az ima után kiduson tejes süteményeket fogyasztanak, *bencsolnak*, majd a megfelelő idő lejártá után kezdet mosnak a kenyérvetéshez és hagyományos ünnepi húsos ebédet esznek (*Dárké tsuvá* 89:19. végén).

Elterjedt magyar szokás, hogy a tejes ételek között háromszögletű, töltött térsztafélét, *kreplácho*t is felszolgálnak, míg másutt négy-szögletűre hajtogatják azt (NG uo. 29:9.). Magyar ortodox közösségekben a rabbi Sávuotkor ún. „*krepl pilpult*”, mely talmudi értekezést tart a tóraadás tiszteletére.

Oberlander Báruch

Vallás, antiszemitizmus, „Sorosozás” Pódiumbeszélgetés Sávuot éjszakáján

Soros György demonizálásában sokan a modernkori antiszemitizmus megnyilvánulását látják. Valóban kódolt zsidóellenesség-e egy emblematikus zsidó figurát közellenségnek kikiáltani? Vannak, akik úgy gondolják: a zsidó származás föl vállalása önmagában is provokáció, mely antiszemitizmust szül – hát még a vallásosság nyílt megélése. De van-e egyáltalán valamilyen hatása a zsidók viselkedésének az antiszemiták viselkedésére?

Ezek lesznek a témái annak a podiumbeszélgetésnek, melyre május 30-án 22.00 órától kerül sor a Vasvári Pál utcai zsinagógában Rózsa Péter újságíróval, Gerő András történésszel és Oberlander Báruch rabbival. A részvétel ingyenes.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi

Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,

Dénes Anna, Kovács Kristóf

Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG